

STICHTING
MATHEMATISCH CENTRUM
2e BOERHAAVESTRAAT 49
AMSTERDAM

S 145 (M 50)

Toets voor een generalisatie van het probleem van
m rangschikkingen.

T.J. Terpstra

Toets voor een generalisatie van het probleem van
m rangschikkingen ¹⁾.

door T.J. Terpstra.

Gegeven zijn m waarnemers, die ieder steekproeven nemen van k stochastische grootheden.

De stochastische grootheden, waarvan de r^{de} waarnemer ($1 \leq r \leq m$) steekproeven neemt, duiden we aan met $x_1^{(r)}, \dots, x_k^{(r)}$. De uitgebreidheden van de steekproeven noemen we $n_1^{(r)}, \dots, n_k^{(r)}$.

De hypothese H_0 houdt nu in, dat voor iedere r de variabelen $x_1^{(r)}, \dots, x_k^{(r)}$ dezelfde waarschijnlijkheidsverdeling bezitten.

Deze hypothese H_0 wensen we te toetsen tegen de alternatieve hypothese H_1 , inhoudende dat voor iedere r de variabelen $x_1^{(r)}, \dots, x_k^{(r)}$ niet dezelfde waarschijnlijkheidsverdeling bezitten, terwijl een overeenstemming bestaat tussen de m waarnemers, wat betreft de rangschikking naar opklimmende grootte van de variabelen $x_1^{(r)}, \dots, x_k^{(r)}$.

De statistische grootheid $\underline{S}$, waarmee de hypothese H_0 tegen de alternatieve hypothese H_1 wordt getoetst, wordt op de volgende wijze gevormd.

Voor de r^{de} waarnemer worden de $n_h^{(r)} + n_j^{(r)}$ waarnemingen van elk paar steekproeven $x_{h,1}^{(r)}, \dots, x_{h,n_h^{(r)}}^{(r)}$ en $x_{j,1}^{(r)}, \dots, x_{j,n_j^{(r)}}^{(r)}$ ($1 \leq h < j \leq k$) naar opklimmende grootte gerangschikt en van rangnummers voorzien. Dit zijn de getallen $t / \sum_{r=1}^m n_h^{(r)} + n_j^{(r)}$ als alle waarnemingen verschillend zijn; indien t waarnemingen aan elkaar gelijk zijn, krijgen zij alle als rangnummer het gemiddelde van de rangnummers, die ze gekregen zouden hebben als ze verschillend geweest waren. Voor de h^{de} steekproef wordt vervolgens de som van de rangnummers $R_{h,j}^{(r)}$ bepaald. Uit deze grootheid vormen we de grootheid $\tilde{U}_{h,j}^{(r)}$ volgens $\tilde{U}_{h,j}^{(r)} = R_{h,j}^{(r)} - \frac{1}{2} n_h^{(r)} (n_h^{(r)} + n_j^{(r)} + 1)$. De toetsingsgrootheid $\underline{S}$ wordt nu gedefiniëerd als

$$\underline{S} = \sum_{r < s} \frac{\underline{S}_{r,s}^2}{\sigma_{r,s}^2},$$

met

$$\underline{S}_{r,s} = 4 \sum_{h < j} \tilde{U}_{h,j}^{(r)} \cdot \tilde{U}_{h,j}^{(s)}$$

1) Dit memorandum is slechts bedoeld ter oriëntatie en streeft niet naar volledigheid of volledige exactheid.

en

$$\sigma_{n,s}^2 = \frac{1}{9} \left\{ \sum_{h < j} n_h^{(n)} n_j^{(n)} (n_h^{(n)} + n_j^{(n)} + 1) n_h^{(s)} n_j^{(s)} (n_h^{(s)} + n_j^{(s)} + 1) + \right. \\ \left. 6 \sum_{h < i < j} n_h^{(n)} n_i^{(n)} n_j^{(n)} n_h^{(s)} n_i^{(s)} n_j^{(s)} \right\}.$$

In het bijzondere geval $m=2$, is de toetsingsgrootte het kwadraat van de genormeerde toetsingsgrootte voor de generaliseerde rangcorrelatietoets van Kendall, beschreven in memorandum S 145 (M 49).

De variabele $\underline{S}$ bezit nu de eigenschap, dat ze onder de hypothese H_0 en voor grote waarden van k bij benadering een χ^2 -verdeling bezit met $\nu = \frac{1}{2} m(m-1)$ graden van vrijheid.

Indien de alternatieve hypothese H_1 juist is, bezit $\underline{S}$ gemiddeld grotere waarden dan onder de hypothese H_0 . De hypothese H_0 wordt daarom verworpen ten gunste van H_1 , indien de uit de waarnemingen bepaalde waarde van $\underline{S}$ groter is dan de kleinste waarde S_α , welke voldoet aan $P[\underline{S} \geq S_\alpha | H_0] \leq \alpha$.

Voor grote waarden van k is S_α bij benadering gelijk aan de waarde χ_α^2 , welke gegeven wordt door

$$P\left[\chi_{\frac{1}{2}m(m-1)}^2 \geq \chi_\alpha^2 | H_0\right] = \alpha$$

en gemakkelijk bepaald kan worden uit een tabel of nomogram van de χ^2 -verdeling.

De overschrijdingskans k^* van de uit de steekproeven bepaalde waarde van S wordt gedefiniëerd door $k^* = P[\underline{S} \geq S | H_0]$ en kan voor grote k bij benadering worden bepaald uit een tabel van de χ^2 -verdeling volgens

$$k^* = P\left[\chi_{\frac{1}{2}m(m-1)}^2 \geq S | H_0\right].$$

Litteratuur :

1. M.G.Kendall, Rank correlation methods, London 1952.
2. W.J.Dixon and F.J.Massey Jr., Introduction to statistical analysis, Mc.Graw-Hill Book Comp., 1951.